Azerbaycan-Türkiye ilişkileri: nerede kalmıştık? – 3

http://www.1news.com.tr/yazarlar/20110107113948289.html

Aynı başlıklı ilk iki makalede Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin genel çerçevesi ve genel tarihçesi üzerinde durulmuştu. Bu doğrultuda ilişkilerin tarihinde daha çok ortak, çok ende de olsa ayrıştırıcı unsurların bulunduğudan bahsedilmişti. İkili ilişkiler açısından 20. yüzyılın başlarında ve sonlarında yaşananların bugünkü durum açısından önemi vurgulanmıştı. 1990`ların başlarında başlayan ve günümüzde de devam eden olumlu süreç bakımından 2008-2009 yılarında yaşananların, etkisi kolaylıkla giderilebilecek, ama önemli bir olumsuz aşama olduğu ifade edilmişti.

Bu dönemde sıkıntılar yaşayan ilişkilerin geliştirilmesi bakımından karşılıklı ziyaretler ve verilen mesajlar (Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Erdoğan`ın 13 Mayıs 2009`da Azerbaycan Parlamentosunda yaptığı konuşma, 2010 yılında önce Bakü`de Atatürk anıtının açılışının gerçekleştirilmesi, ardından Türkiye Cumhurbaşkanı  Abdullah Gül'ün Azerbaycan ziyareti) önemli yer tuttu. Aynı zamanda bölgesel (Ekim 2009`da gerçekleştirilen Türk Devletlerinin Nahçıvan Zirvesi, Haziran 2010`da gerçekleştirilen Türk Devletlerinin İstanbul Zirve Toplantısı, TürkPa dahil çeşitli kurumların toplantıları genel anlamda Türk dünyasının entegrasyonuna önemli katkılar sağlamanın yanı sıra, Azerbaycan-Türkiye ilişkileri açısından da çok ciddi gelişmelerin yaşanmasına neden oldu) ve uluslararası kuruluşların (NATO, AGİT Zirve Toplantıları) toplantıları çerçevesinde önemli görüşmeler gerçekleştirildi ve irelilemeler sağlandı. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi de dahil önemli yeni yapılanmalar oluşturuldu.

Tüm bu gelişmeler ortaya çok olumlu bir tablo çıkmasına neden oldu. Ama her zaman olduğu gibi, ilişkiler en olumlu tabloya sahipken bile sürprizlerle karşılaşılmaması için derinlemesine düşünülmesi ve ilişkilerin stratejik yönetimi şarttı. Nitekim, sürprizlerin doğması için fazla zaman geçmesi gerekmedi. Fakat, bu şartlarda ortaya çıkabilecek iki sıkıntının hemen-hemen kayıpsız atlatılması mümkün oldu.

Bunlardan birisi Azerbaycan-Türkiye futbol müsabakasının Azerbaycan tarafından kazanılması, diğeri ise “wikileaks sürprizi” oldu. Aslında ikincisi daha “derin iddialar” içermesine rağmen toplumsal etkisi iki ülkenin kamuoylarını uzaklaştırma rolü bakımından birinciye göre daha az oldu. Medyada göreceli olarak daha az yer almasına rağmen ilk konunun ayrıştırıcı etkisi öncelikle “futbolun insanlar için taşıdığı kutsal değer”den kaynaklandı. “Bu kadar hassas” bir konuda değerlendirme yapan bazı yazarların “şimdi de Almanya`yı yenin bakalım” tarzı söylem kullanmaları bir sonraki aşama için provokasyon olanağı doğurdu. Azerbaycan`ın kendi sahasında muhtemel Almanya yenilgisi sonrası Türkiye kamuoyu nezdinde Türkiye-Azerbaycan ilişkilerine yönelik belki kısa süreli, ama mutlaka provakatif bir tavırla karşılaşırsak hiç şaşırmamalı.

“Wikileaks sürprizi” konusunda iki ülke liderlerinin açıklamaları fevkalade olumlu ve yapıcıydı. Ama bu olumlu ve yapıcı söylemlerin inandırıcılığının ve mutlak anlamda toplumları ayrıştırmaya mahal vermeyecek niteliğe sahip olmasının sağlanması için dikatli davranılması şarttır.

Azerbaycan-Türkiye ilişkilerine ciddi katkılar yapması beklenen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi`ne ciddi şekilde işlerlik kazandırılması çok önemlidir. Bu kurumun ister genel olarak Türk Dünyasının bütünleşmesi bakımından, isterse de Türkiye-Azerbaycan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu dahil direkt iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmek üzere oluşturulan diğer kurumlara yönelik eleştirilerden uzak kalacak bir performansa sahip olması gerekir.

İkili ilişkilerin genelde olumlu seyrine ve çok pnemli irelilemeler sağlanmasına rağmen potansiyelinin altında bulunduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi üst düzey çalışmaları ile daha önce defalarla sıkıntılı dönemler yaşamış olan Türkiye-Azerbaycan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu`na farklı bir canlılık kazandırabilir. İlişkilerin tüm dinamikleri doğru değerlendirilerek hem olası sürprizlerden kaçınılmış olur, hem de eğitim ve ekonomik alanlardaki köprüler daha da sağlamlaştırılabilir. Yeni sürprizlerin çıkma ihtimaline hazırlık amacıyla özellikle yeni bir

Türkiye-Ermenistan yakınlaşması konusunun hassaslığı dikkate alınmalı, dini konularda ve enerjiye ilişkin konularda muhtemel provakasyonların ortaya çıkması önlenmelidir. Daha önce de ifade edildiği üzere Türk işadamlarının bazı şikayetlerinin devam etmesi ve Türk toplumunda Azerbaycanla ilgili algının, Azerbaycan`da Türkiye`nin bilinirliği ile kıyaslandığında halen çok yüzeysel kalması en temel konulardaki eksiklikleri göstermektedir.